Lietas arhīva Nr. 1A-0575-20/6
ECLI:LV:RIRT:2020:1228.1A33119419.2.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2020. gada 28. decembrī

Rīgas rajona tiesa,
tiesnese K. Evertovska,
piedaloties sūdzības iesniedzējas SIA "Eigers Vertex" pārstāvjiem /pers. A/ un /pers. B/, Valsts darba inspekcijas pārstāvei /pers. C/,
atklātā tiesas sēdē izskatīja SIA "Eigers Vertex" (turpmāk – arī sūdzības iesniedzēja) sūdzību par Valsts darba inspekcijas (turpmāk – VDI vai iestāde) 2019. gada 8. jūlija lēmumu Nr. 2019-05-05/178.

Aprakstošā daļa

[1] 2019. gada 13. maijā Rīgas reģionālās VDI vecākais inspektors S. Krivonosovs pieņēma lēmumu Nr. 113L-518-2019-7 (turpmāk arī – sākotnējais lēmums) par SIA "Eigers Vertex" saukšanu pie administratīvās atbildības, konstatējot, ka pārkāpts Ministru kabineta 2002. gada 9. decembra noteikumu Nr. 526 "Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu" (turpmāk – MK noteikumi Nr. 526) 81.1., 81.4.apakšpunkts un Ministru kabineta 2010. gada 10. augusta noteikumu Nr. 749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos" (turpmāk – MK noteikumi Nr.749) 21.punkts, tādejādi izdarīts Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – Latvijas APK) 41.^{4} panta pirmajā daļā paredzētais administratīvais pārkāpums. SIA "Eigers Vertex" piemērots naudas sods 325 *euro*.

[2] Nepiekrītot sākotnējam lēmumam, SIA "Eigers Vertex" to pārsūdzēja augstākā iestādē.

[3] Ar VDI direktora vietnieces /pers. D/ 2019. gada 8. jūlija lēmumu Nr. 2019-05-05/178 (turpmāk arī – lēmums) sākotnējais lēmums atcelts daļā par SIA "Eigers Vertex" saukšanu pie administratīvās atbildības par MK noteikumu Nr. 526 81.1. un 81.4.apakšpunkta pārkāpšanu, bet pārējā daļā sākotnējais lēmums atstāts negrozīts.

[4] Nepiekrītot iestādes lēmumam, sūdzības iesniedzēja vērsās Rīgas rajona tiesā.

Sūdzības iesniedzēja lūdz atcelt iestādes lēmumu daļā par MK noteikumu Nr. 749 21.punkta pārkāpumu, norādot šādus argumentus.

[4.1] Sūdzības iesniedzēja uzskata, ka nav pārkāpusi MK noteikumu Nr. 749 21.punktu. Šajā tiesību normā noteikts, ka darbinieks, kurš apguvis drošas darba metodes un paņēmienus, kā arī aprīkojuma lietošanas, darba aizsardzības un ugunsdrošības prasības, atbilstoši stāžam drīkst veikt darbu patstāvīgi. No minētā ir secināms, ka patstāvīgs darbs nozīmē darbinieka spēju pašam veikt darbu bez darba vadītāja uzraudzības. Konkrētajā gadījumā VDI nav izvērtējusi likuma normā noteiktos nosacījumus un veikusi normas interpretāciju pretēji tās būtībai. Konkrētais darbinieks pretēji lēmumā norādītajai informācijai ir strādājis būvnieka profesijā vairāk nekā 8 gadus, kas liecina, ka darbiniekam ir bijis atbilstošais stāžs darba veikšanai patstāvīgi.

Konkrētais darbinieks atbilstoši noteikumu 21.punktā minētajam ir parakstījies uz šādiem dokumentiem: 2014. gada 26. novembrī SIA "EIGERS VERTEX" veiktās zināšanu pārbaudes darbam ar bīstamajām iekārtām (tai skaitā par cilvēku celšanai paredzētajiem pacēlājiem); individuālo aizsardzības līdzekļu pieņemšanas-nodošanas akta; 2015. gada 20. maija Pielikuma Nr. 1 "Darbinieka darba pienākumu apraksts" (ievadinstruktāža); darba aizsardzības ievadinstruktāžas; iekšējās kārtības un apsardzes noteikumiem konkrētā darba vietā (būvlaukumā, ražotnē); darba aizsardzības instrukcijas darbam uz pārvietojamām kāpnēm; instrukcijas drošības tehnikā, veicot darbus uz jumta; darba aizsardzības instrukcijas, veicot montāžas darbus augstumā; darba aizsardzības instrukcijas, veicot darbus ar pacēlāju; darba kārtības noteikumiem; darba aizsardzības instrukcijas darba rīku un iekārtu drošai ekspluatācijai; darba aizsardzības instrukcijas, strādājot pie iekārtām ar abrazīviem materiāliem; darba aizsardzības instrukcijas darbam ar rokas elektroinstrumentiem; darba drošības instrukcijas, veicot darbu pie betona, javas sagatavošanas iekārtas; ugunsdrošības instrukcijas; elektrodrošības instrukcijas; pamācības pirmās palīdzības organizēšanā un sniegšanā; darba aizsardzības instrukcijas konstrukciju montāžas darbiem; darba aizsardzības instrukcijas krāsotājiem; darba drošības instrukcijas darbiniekam pārvietojoties uz darbu un no tā; darba aizsardzības instrukcijas, veicot ēku un ēku konstrukciju demontāžu.

[4.2] MK noteikumu Nr. 749 21.punktā ir noteikts pienākums nodrošināt darba aizsardzības prasību ievērošanas kontroli. Darba aizsardzības prasības nosaka 2009. gada 28. aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr. 359 "Darba aizsardzības prasības darba vietās", kur nav noteikta pienākuma veikt alkohola pārbaudes darba vietās. Pretēji Administratīvā procesa likuma 17. panta pirmajai daļai, VDI nav vērtējusi 21.pantu pēc tiesību normas interpretācijas pamatmetodēm, kur vārds "prasības" ir lietots kā normatīvajos aktos noteiktu nosacījumu izpilde, kas konkrētajā gadījumā no visiem lietā iesniegtajiem materiāliem ir acīmredzami izpildīts. Lēmumā ir neprecīzi norādīts, ka MK noteikumu Nr. 749 21.punkta pārkāpums sevī ietver arī sūdzības iesniedzējas pārkāpumu uz darbinieka nepienācīgu alkohola lietošanas pārbaudi, jo konkrētajā normā nav šādas atsauces.

[4.3] VDI nepamatoti piemērojusi MK noteikumu Nr. 749 21.punktu sūdzības iesniedzējas situācijai un konstatējusi, ka normatīvā akta pārkāpums ir izraisījis nelaimes gadījumu.

[4.4] Lēmumā nepamatoti norādīts uz sūdzības iesniedzējas pienākumu piemērot Darba likuma 58. panta trešo daļu, jo nelaimes gadījuma brīdī nebija objektīvu iemeslu un pat nepastāvēja varbūtība, ka cietušais ir lietojis alkoholu. Uz šiem apstākļiem ir norādījis arī VDI vecākais inspektors Sergejs Krivonosovs. VDI 2018. gada 13. augusta aktā par konstatētajiem faktiem (VDI-017) ir konstatējusi, ka vizuāli cietušajam alkohola lietošana netika konstatēta. Savukārt 2018. gada 15. augusta paskaidrojumos no darbinieka /pers. H/ tika iegūta informācija, ka cietušā uzvedībā netika manīts nekas neparasts. Uzņēmums vērš uzmanību, ka pat VDI nelaimes notikuma dienā nespēja vizuāli konstatēt, ka cietušais ir lietojis alkoholu, kā arī ne darbu vadītāja palīgs, ne darbinieks /pers. H/ nav manījis cietušā alkohola lietošanu.

[5] Tiesas sēdē sūdzības iesniedzējas pārstāvji sūdzību uzturēja, norādot uz tajā minētajiem argumentiem.

[6] Tiesas sēdē iestādes pārstāve sūdzību neatzina, norādot uz lēmumā minētajiem argumentiem. Papildus norādīja, ka MK noteikumu Nr. 749 21.punkta pārkāpums konkrētajā gadījumā izpaudās nepietiekamā darbinieku kontrolē no sūdzības iesniedzējas puses, par ko liecina apstāklis, ka notika negadījums. Darba devējam pašam jāizvērtē, kādiem jābūt efektīviem pasākumiem, lai darba aizsardzības normas nebūtu tikai deklaratīvas. No 2020. gada 1. jūlija administratīvā atbildība par šādu pārkāpumu vairs nav paredzēta.

[7] 2020. gada 11. februārī sūdzības iesniedzēja tiesā iesniegusi papildus rakstveida paskaidrojumus.

Motīvu daļa

[8] Tiesa, iepazinusies ar sūdzību un iestādes lēmumu, ka arī pārbaudījusi lietas materiālus un noklausījusies sūdzības iesniedzējas pārstāves un iestādes pārstāves paskaidrojumus atzīst, ka lēmums atceļams un lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā ir izbeidzama turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

[9] Administratīvās atbildības likuma (stājies spēkā 2020. gada 1. jūlijā) Pārejas noteikumu 2.punkts nosaka, ka procesuālās darbības, kas līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai uzsāktas saskaņā ar Latvijas APK, tiek arī pabeigtas kodeksā noteiktajā kārtībā. Latvijas APK normas piemērojamas līdz attiecīgās administratīvā pārkāpuma lietvedības stadijas pabeigšanai (lietvedība iestādē, tiesā vai izpilde).

Sakarā ar SIA "Eigers Vertex" sūdzību par VDI 2019. gada 8. jūlija lēmumu Nr. 2019-05-05/178 administratīvā pārkāpuma tiesvedība ierosināta saskaņā ar Latvijas APK, līdz ar to tiesa, izskatot administratīvā pārkāpuma lietu, piemēro Latvijas APK normas.

[10] Saskaņā ar Latvijas APK 8. panta otro daļu, aktiem, kas mīkstina atbildību par administratīvajiem pārkāpumiem vai atbrīvo no tās, ir atpakaļejošs spēks, tas ir, tie attiecas arī uz pārkāpumiem, kas izdarīti pirms šo aktu izdošanas.

Ņemot vērā minēto, tiesas pienākums ir izvērtēt normatīvos aktus, kas šobrīd nosaka atbildību par konkrēto pārkāpumu.

[11] Iestāde konstatējusi, ka sūdzības iesniedzēja pārkāpusi MK noteikumu Nr. 749 21.punktu, tādejādi saukta pie administratīvās atbildības par Latvijas APK 41.^{4} panta pirmajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu, piemērojot naudas sodu 325 *euro*.

MK noteikumu Nr. 749 21.punkts noteic, ka pēc sākotnējās instruktāžas nodarbinātais uzsāk darbu un atkarībā no stāža, pieredzes un darba rakstura strādā pieredzējuša nodarbinātā uzraudzībā, līdz apgūst drošas darba metodes un paņēmienus, kā arī aprīkojuma lietošanas, darba aizsardzības un ugunsdrošības prasības. Pēc tam nodarbinātais veic darbu patstāvīgi un darba devējs nodrošina darba aizsardzības prasību ievērošanas kontroli.

N o lēmuma un iestādes pārstāves paskaidrojumiem tiesas sēdē izriet, ka pārkāpums izpaudies nepietiekamā darba aizsardzības prasību ievērošanas kontrolē no sūdzības iesniedzējas puses.

Tiesa konstatē, ka MK noteikumu Nr. 749 21.punkta redakcija uz lietas izskatīšanas brīdi tiesā nav mainījusies.

Atbilstoši Latvijas APK 41.^{4} panta pirmajai daļai par darba aizsardzību regulējošo normatīvo aktu pārkāpšanu, izņemot šā panta otrajā, trešajā, ceturtajā, piektajā un sestajā daļā minētos pārkāpumus, — izsaka brīdinājumu vai uzliek naudas sodu darba devējam vai darbaspēka nodrošināšanas pakalpojumu saņēmējam — fiziskajai personai vai amatpersonai no septiņdesmit līdz trīssimt piecdesmit *euro*, juridiskajai personai — no septiņdesmit līdz septiņsimt *euro*.

[12] Ar 2020. gada 1. jūliju Latvijas APK ir zaudējis spēku un administratīvo atbildību par pārkāpumiem darba aizsardzības jomā no 2020. gada 1. jūlija reglamentē Darba aizsardzības likums.

Atbilstoši 2019. gada 31. oktobra likuma "Grozījums Darba aizsardzības likumā" anotācijā norādītajam, likums papildināts ar VI nodaļu, kurā ietverti Latvijas APK 41.^{4} , 41.^{5} un 41.^{6} pantos noteiktie administratīvo pārkāpumu sastāvi, kas paredz atbildību par vispārīgo darba aizsardzības regulējošo normatīvo aktu pārkāpumiem, kas rada tiešus draudus nodarbināto drošībai un veselībai. Vienlaikus anotācijā vērsta uzmanība uz to, ka likuma VI nodaļā vairs netiek ietverts Latvijas APK 41.^{4} panta pirmās daļas sastāvs, kas paredz darba devēja atbildību par vispārēju darba aizsardzību regulējošu normatīvo aktu pārkāpšanu. (*http://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/0/9C662F3E5590A72CC225835B00515948)*.

[13] Tiesa secina, ka no 2020. gada 1. jūlija ir paredzēta administratīvā atbildība tikai par tādu citu darba aizsardzību regulējošo normatīvo aktu pārkāpšanu, kas rada tiešus draudus nodarbināto drošībai un veselībai (līdz 2020. gada 30. jūnijam šāda pārkāpuma sastāvs bija iekļauts Latvijas APK 41.^{5} pirmajā daļā). Saskaņā ar Darba aizsardzības likuma 37. pantu par tādu darba aizsardzību regulējošo normatīvo aktu pārkāpšanu, kuri rada tiešus draudus nodarbināto drošībai un veselībai, izņemot šā likuma 33., 34., 35. un 36. pantā minētos pārkāpumus, piemēro naudas sodu darba devējam vai darbaspēka nodrošināšanas pakalpojumu saņēmējam fiziskajai personai no simt līdz simt četrdesmit naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai — no divsimt astoņdesmit līdz piecsimt astoņdesmit naudas soda vienībām.

[14] Izvērtējot nozaru likumos noteikto administratīvās atbildības regulējumu, tiesa atzīst, ka administratīvā atbildība par Latvijas APK 41.^{4} pirmajā daļā paredzētā pārkāpuma izdarīšanu pēc 2020. gada 1. jūlija nav paredzēta, kas ir vērtējams kā labvēlīgākas sekas Latvijas APK 8. panta otrās daļas izpratnē, līdz ar to sūdzības iesniedzēja ir atbrīvojama no administratīvās atbildības, iestādes lēmums ir atceļams un lieta izbeidzama.

[15] Citus sūdzības iesniedzējas argumentus tiesa nevērtē, jo uzskata, ka tie nevar ietekmēt šīs lietas izspriešanu pēc būtības. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments savos nolēmumos ir vairākkārt norādījis, ka tiesai ir atļauts izvērtēt argumentus, kurus tā lietas izlemšanai uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa (skat. *Augstākās tiesas Senāta 2010. gada 11. marta spriedumu lietā Nr. SKA-66/2010 14. pkt.; Augstākās tiesas Senāta 2013. gada 1. jūlija rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-584/2013 10. pkt.*).

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 289.^{12} panta otrās daļas 2.punktu, 289.^{13}pantu un 289.^{18}panta pirmo daļu, tiesa

nosprieda

Atcelt Valsts darba inspekcijas 2019. gada 8. jūlija lēmumu Nr. 2019-05-05/178 un izbeigt administratīvā pārkāpuma lietu.

Spriedumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijā 10 (desmit) darba dienu laikā no sprieduma pieejamības dienas tiesas kancelejā, sūdzību iesniedzot Rīgas rajona tiesā.

Spriedums tiesas kancelejā pieejams 2020. gada 28. decembrī.

Tiesnese K. Evertovska